

Täysistunto

Torstai 10.11.2022 klo 16.03—19.26

7. Ilmastovuosikertomus 2022

Kertomus K 24/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avaan keskustelun. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Ohisalo, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.22 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus on tärkein vuosittainen ilmastotyön seuraamisen paikka. Valtioneuvosto hyväksyi tämän tuoreen ilmastovuosikertomuksen 27.10. Vuosikertomuksen tarkoituksena on antaa eduskunnalle ja myös suurelle yleisölle mahdollisuus käydä keskustelua ilmastopolitiikan ajankohtaisista kysymyksistä tuoreimman tiedon pohjalta. Vuosikertomuksen perusteella on mahdollista muodostaa yleiskuva ilmastopolitiikan tilanteesta sekä tulevaisuudennäkymistä. Lisäksi arvioidaan tavoitteiden saavuttamista.

Edellisten ilmastovuosikertomusten eduskuntakäsittelyiden yhteydessä on esitetty toiveita vuosikertomusten kehittämiseksi. Näitä on otettu huomioon aina seuraavien vuosikertomusten laadinnassa. Tehtyjen muutosten seurauksena vuosikertomuksen sisältö on laajentunut huomattavasti. Ilmastovuosikertomuksen kehittämistarpeet huomioitiin myös tänä vuonna uudistetussa ilmastolaissa.

Ilmastovuosikertomuksen tietojen nojalla Suomen kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria pysyivät vuonna 2021 lähes edellisen vuoden tasolla. Suomen kokonaispäästöt olivat hieman alle 48 miljoonaa tonnia. Jos tarkastelee kehitystä verrattuna vuoteen 2005, pudotusta on ollut noin 30 prosenttia. Erityisen nopeasti päästöt ovat laskeneet päästökauppasektorilla, mutta myös taakanjakosektorin päästöt ovat erityisesti viime vuosina vähentyneet. Viime vuonna päästökauppasektorin päästöt kuitenkin kasvoivat hieman johtuen kivihiilen edellisvuotta korkeammasta kulutuksesta. Taustalla oli muun muassa maakaasun noussut hinta.

Hyvä uutinen taas on, että taakanjakosektorin päästöt vähenevät edellisvuoteen verrattuna noin kolme prosenttia ja alittivat selvästi EU-lainsäädännön päästökiintiön. Vuosikertomuksen mukaan liikenteen päästöt vähenevät viime vuonna noin neljä prosenttia. Myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

liikennesuorite laski hieman. Liikenteen sähköistyminen on edennyt viime vuonna Suomessa ennakoitua nopeammin. Viime vuonna myös uusiutuvien polttoaineiden osuus käytetyistä polttoaineista kasvoi selvästi. Vuonna 2021 liikenteen päästöjen osuus oli hieman yli 20 prosenttia kokonaispäästöistä.

Jakeluvelvoite on keskeinen päästövähennystoimi liikennesektorilla. Jakeluvelvoitteen tarkoituksena on edistää kestävien uusiutuvien polttoaineiden käyttöä tuontifossiilisten korvaamiseksi liikenteessä. Jakeluvelvoitetta on sittemmin kevennetty energiakriisin vuoksi, mutta ilmastotyön kannalta on aivan keskeistä, että tämä toimi on ollut vain väliaikainen.

Maatalouden päästöt taakanjakosektorilla ovat pysyneet jo vuosia lähes muuttumattomina. Myös vuonna 2021 ne säilyivät entisellä tasollaan. Maatalous laajemmin tarkasteltuna ei ole kuitenkaan ainoastaan päästöjen lähde vaan myös hiilinielu. Kestävien viljelykäytäntöjen avulla viljelysmaiden hiilensidontaa voidaan kasvattaa.

Kunnat ovat ratkaisevassa asemassa, kun Suomi pyrkii hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Ilmastolakia täydentävän hallituksen esityksen mukaan kaikkia kuntia velvoitetaan laatimaan ilmastosuunnitelma yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa vuoden 2023 alusta alkaen. Esitys on parhaillaan täällä eduskunnan käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Tämän vuoden ilmastovuosikertomuksen ytimen voisi ehkä tiivistää seuraavasti:

Päästöjen vähentämisen osalta olemme päässeet suunnitelmissamme ja toteutuneissa vähennyksissä hiilineutraaliuspolulle. Valitettavasti nielujen osalta tilanne vaikuttaa vaikeammalta. Maankäyttösektorin muuttuminen päästölähteeksi on vakava varoitus, sillä hiilineutraaliustavoitteemme nojaa siihen, että samalla vähennämme päästöjämme ja kasvatamme hiilinieluaamme. Nyt tämä tavoite on uhattuna.

Saamme lopulliset nielutiedot joulukuussa, ja hallitus tulee sen jälkeen vielä käsittelemään nielujen tilannetta ja tarvittavia korjaustoimia. Ennakkotietojen pohjalta voidaan jo sanoa, että nielujen korjaussarjaa tullaan tarvitsemaan. Toimiin on kuitenkin myös jo ryhdytty ensimmäisten tietojen tultua. Hallitus käynnisti heti kesällä loppuvuodesta valmistuvan selvityksen nielujen romahtamisen syistä sekä ensi vuonna valmistuvan selvityksen metsälain uudistustarpeista ilmastonäkökulmasta. Lisäksi käynnistimme heti työn metsän raivausmaksun käyttöönoton valmistelemiseksi ja lisäsimme tukia ilmastoystävälliseen metsänhoitoon. Näillä toimin saamme vahvistettua tietopohjaa ja pääsemme nielujen korjaamisen polun alkuun.

Samalla on kuitenkin selvää, että maankäyttösektorin ilmastotyön vahvistaminen tulee olemaan tulevien vuosien polttavimpia ilmastopolitiikan kysymyksiä, joka meidän on yhdessä välttämätöntä ratkaista. Kestävä nieluista huolehtiminen on niin ilmastotyön kuin kestävä metsänkäytön etu. Jos emme huolehdi metsien käytön kestävydestä, vaarannamme myös metsätuotteidemme maineen ja menekin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

18.28 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Vuosittaisessa ilmastovuosikertomuksessa tarkastellaan kasvihuonekaasujen päästöjen kehitystä ja suunniteltujen toimenpiteiden riittävyyttä seuraavien 15 vuoden tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen kokonaispäästöt ovat pysyneet lähes samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, mutta kriittinen uutinen on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

kin se, että maankäyttösektori muuttui nielusta päästöjen lähteeksi ensimmäistä kertaa. Yksi syy on varmasti se, että vuonna 21 kirjattiin koko mittaushistorian toiseksi suurin hakkuumäärä. Arvioidaan, että metsää hakataan aikaisempaa nuorempana, ja myös, että metsän kasvu on hidastunut. Tämän taustasyitä selvitetään, mikä on hyvä. Nämä tekijät vaikuttanevat hiilinielun kokoon tulevinakin vuosina.

Hiilinielut ovat ilmastopolitiikassamme avainasemassa. Maaperä ja metsien hiilivarojen kasvu on turvattava metsien paremmalla käytöllä. Jos emme onnistu hiilinielujen kasvattamisessa, tarvitsemme suhteellisesti enemmän päästövähennyksiä esimerkiksi liikenteessä tai maataloudessa, jossa päästöjen vähentäminen ei usein ole osoittautunut yhtään helpommaksi. Suomen ympäristökeskuksen mukaan kotitalouksien kulutuksella on suuri merkitys Suomen päästöihin. Osuus oli noin 66 prosenttia Suomen kulutusperäisistä kasvihuonepäästöistä vuonna 2015, eikä osuus ole viime vuosina juuri pienentynyt. Kulutusperäisiin päästöarvioihin sisältyy muun muassa tuontituotteiden tuotantoketjujen päästöt ulkomailla. Vuonna 2019 suomalaisen keskimääräinen hiilijalanjälki oli noin kymmenen hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Kulutusperäisten päästöjen kestäväksi tasoksi on arvioitu noin kaksi ja puoli hiilidioksidiekvivalenttitonnia per henkilö — vuonna 2030 pitäisi tämä taso saavuttaa, jos maailmanlaajuinen ilmaston lämpeneminen halutaan rajoittaa puoleentoista asteeseen.

Odotan innolla Kestävän kulutuksen ohjaukseen -hankkeen valmistumista, jossa arvioidaan, millaisia lisätoimia kuluttajat voisivat tehdä hiilijalanjälkensä pienentämiseksi, sekä näiden toimien päästövähennyspotentiaaleja. Yksi ilmastotyön onnistumisista on se, että päästökauppa on saatu toimimaan ja se on vähentänyt teollisuuden ja energiantuotannon päästöjä, kun korkeat päästöoikeuksien hinnat ovat ohjanneet tuotantoa pois esimerkiksi kivihiilen käytöstä. On hienoa nähdä, kuinka hyvin yritykset ovat mukana päästöjen vähentämistoimien vauhdittamisessa. On myös elinkeinoelämän etujen mukaista, että ilmastopolitiikka on johdonmukaista eikä poukkoilevaa. Suomen päästöt ovat vähentyneet lähes kolmanneksella viimeisen 15 vuoden aikana. Samaan aikaan taloutemme ja teollisuutemme ovat uudistuneet ja hyvinvointimme on lisääntynyt. Muutos on siis mahdollinen — tämä on minusta selvä merkki siitä.

Arvoisa puhemies! Kuntien asema on päästövähennyksissä merkittävä, sillä ne voivat aktiivisesti vaikuttaa omien kasvihuonekaasupäästöjensä määrään. Kunnat vastaavat muun muassa alueiden maankäytöstä, liikennesuunnittelusta, kuntaomisteisten energiayhtiöiden omistajaohjauksesta, monien rakennusten lämmitystapavalinnoista ja julkisista hankinnoista. Suomen 309 kunnasta 138 on asettanut itselleen ilmastotavoitteen. Monet kunnat eivät siis ole vielä sitä tehneet eivätkä lähteneet tähän aktiiviseen ilmastotyöhön. Onkin hyvä, että ilmastolakia täydennetään hallituksen esityksen mukaan. Ensi vuoden alusta kaikkien kuntien on laadittava ilmastosuunnitelma joko yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa, ja tästä löytyy hyviä esimerkkejä.

Vuonna 2015 julkisten hankintojen ja investointien päästöistä 71 prosenttia syntyi kuntien ja kuntayhtymien hankinnoista ja investoinneista. Kuntasektorin päästötavoitteita hankinnoille tulee siis entisestään kehittää. Laaja keinovalikko on tarpeen kuntien ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Onkin hienoa, että monet kunnat ovat lähteneet kehittämään kestävämpiä ravitsemustottumuksia peruskouluun, toiselle asteelle ja jopa korkeakouluopiskelijoiden ruokailuihin lisäämällä kalan ja kasvisten tarjontaa ruokalistalla — viimeinen toki siis ei ollut kuntien, tämä korkeakoulujen vastuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

Ilmastolakiin on kirjattu tavoite hiilineutraalista Suomesta vuonna 2035. Tämä on luku, johon edellinenkin hallitus parlamentaarisessa yhteistyössä päätyi. Tehtävää on vielä paljon, ja toimilla on kiire. Tämä on tutkimustietoon nojaavaa. Tulevien hallitusten on jatkettava ilmastotoimia varmistaakseen, että hiilineutraaliuden tavoite saavutetaan viimeistään määräaikaan mennessä.

Olen erittäin huolissani siitä keskustelusta, jota Suomessakin tunnutaan käytävän — ja oikeastaan Suomessa ehkä enemmän kuin mitä muualla olen havainnut — jossa sen sijaan, että keskityttäisiin pohtimaan näitä ratkaisevia toimia, pohditaan perusteluja, millä voisi lykätä tai karsia päätettyjä toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

18.34 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvosto antaa kalenterivuositain ilmastovuosikertomuksen eduskuntaan. Kyseessä on nyt neljäs ilmastovuosikertomus, ja ilmastovuosikertomuksessa tarkastellaan yleistä kasvihuonekaasujen päästökehitystä, suunniteltujen toimien riittävyttä seuraavan 15 vuoden ajalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen osalta ja arvioidaan sopeutumissuunnitelman toimeenpanotilannetta.

Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035, niin kuin tässä keskustelussa on käynyt jo ilmi. Valtioneuvosto raportoi vuosittain eduskunnalle Suomen päästökehityksestä sekä etenemisestä kohti asetettuja päästövähennystavoitteita ilmastovuosikertomuksessaan.

Päästökaupasektorin päästöt kasvoivat edellisvuodesta, mutta päästöt ovat kuitenkin pienentyneet merkittävästi aiempina vuosina. Kokonaispäästöt ovat vähentyneet 32 prosenttia vuoden 2005 tasoon verrattuna. Taakanjakosektorin päästöt vähenivät edellisvuoteen verrattuna. Sektorin päästöt ovat kuitenkin vähentyneet hitaammin kuin päästökaupan päästöt.

Mitä tulee sitten liikenteen päästöihin, liikenteen päästöt vähenivät vuonna 2021 noin 4 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna. Liikenteen sähköistyminen on edennyt viime vuonna Suomessa ennakoitua nopeammin. Jakeluvaikeus on keskeinen päästövähennystoimi liikennesektorilla. Eduskunta on hyväksynyt lakimuutoksen vuoden 2022 jakeluvaikeuden keventämisestä polttoaineiden hinnannousun hidastamiseksi. Tarkoitus on myöhemmillä jakeluvaikeuden nostoilla kompensoida jakeluvaikeuden kevennys.

Mitä tulee maatalouden päästöihin, niin maatalouden päästöt taakanjakosektorilla ovat pysyneet jo vuosia lähes muuttumattomina. Myös vuonna 2021 ne säilyivät entisellä tasolla. Maatalous laajemmin tarkasteltuna ei ole kuitenkaan ainoastaan päästöjen lähde vaan myös hiilinielu — tämä on hyvä, tärkeä asia keskusteluissa muistaa. Maatalouden päästöjä pyritään vähentämään kotimaista ruoantuotantoa vaarantamatta. Ministeriöryhmä on linjannut, että Suomen maatalouden huoltovarmuutta pitää vahvistaa tukemalla nopeaa siirtymää fossiilisista polttoaineista uusiutuviin energiamuotoihin. Myös ravinneomavaraisuutta tuetaan muun muassa panostamalla ravinteiden talteenottoon, ja merkkejä hyvästä kehityksestä onneksi on, sillä maatalojen biokaasutuotanto on lisääntynyt 50 prosentilla vuonna 2021 verrattuna edelliseen vuoteen.

Arvoisa puhemies! Täällä on jo puhuttu kunnista. Kunnat ovat ratkaisevassa asemassa, kun Suomi pyrkii hiilineutraaliksi vuoteen 2035 mennessä. Suomen päästöt ovat laskeneet taakanjakosektorilla 19 prosentista vuosina 2005—2020, mutta erot kuntatasolla ovat merkittäviä. Kuntien ilmastotyötä on siis syytä kirittää entisestään, ja sen vuoksi ilmastolakia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

täydentävä hallituksen esitys, joka sitten myös velvoittaa kuntia laatimaan ilmastosuunnitelman yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa vuoden 23 alusta, on äärimmäisen tärkeä.

Arvoisa puhemies! Lopetan hiukan kesken, koska kolme minuuttia tuli täyteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

18.37 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat huolehtia ympäristöstä ja suojella luontoa. Me haluamme varmistaa, että Suomi on energiaomavarainen ja huoltovarma. Päästövähennykset on toteutettava hallitusti, oikein aikataulutettuina, vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti niin, että Suomi ja suomalaiset voivat hyvin ja arki on turvallista ja kohtuuhintaista.

Ratkaisujen on oltava teknisesti ja taloudellisesti toimivia ja kestäviä, ja ne on tehtävä oikea-aikaisesti, normaalissa investointiaikataulussa. Käytössä oleva toimiva teknologia käytetään loppuun ja korvataan sitten parhaalla käytettävissä olevalla, kun sen aika on. Suomen on oltava mukana kehittämässä kestäviä ja joka kukkarolle sopivia tulevaisuuden ratkaisuja. Päästövähennykset on tehtävä siellä, missä se on kustannustehokkainta: Kiinassa ja Intiassa.

Oleelliset kysymykset ovat: Onko Suomen hiilineutraaliustavoite — Uruguayn jälkeen maailman kirein — oikein perusteltu, tarkoituksenmukainen ja uhrauksien arvoinen? Mitä se maksaa? Mitä siitä seuraa? Hillitseekö se ilmaston lämpenemistä? Perusteluja tälle tavoitteelle ei ole. Tästä ovat oikeudenmukaisuus ja vaikuttavuus kaukana. Sillä, saavuttaako Suomi hiilineutraaliuden vuonna 35 vai 50, ei ole mitään vaikutusta maapallon tasolla. Ainoa, mitä Suomi voi älyttömässä ilmastotavoitteessaan saada aikaiseksi, on oman taloutensa ja kansalaisten elintason romahdus.

Hallituksen mielestä elämisen koko infra ja teknologia tulee investoida uusiksi 15 vuodessa tekemällä nykyisen käyttö mahdottomaksi. Ei onnistu, ja kalliiksi tulee. Ihmisten rahat eivät riitä. Syntyy laajamittaista energiaköyhyyttä ja hyvinvointitappioita. Välttämättömyyshyödykkeet maksavat paljon aikaisempaa enemmän: liikennepolttoaineet, asuminen, ravinto. Kallistuneet peruselinkustannukset syrjäyttävät muuta kulutusta ja heikentävät talouden elinvoimaa. Siihen kestävyysvajeesta kärsivällä Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa.

Vuosikertomuksessa todetaan, että tavoitteen seurauksena velka paisuu ja tulonsiirtojen tarve kasvaa, eikä ilmastopolitiikka rahoita itseään. Vuoden 2035 tavoitteen kokonaishintalappu suomalaisille on niin hirveä, että sitä ei edes haluta selvittää perusteellisesti.

Ideologinen ilmastopaneeli itse asiassa päätti tästä hiilibudjetista ja sen myötä tästä tavoitteestakin, eikä eduskunta päässyt koskaan edes keskustelemaan — saati päättämään — siitä, mikä olisi Suomelle se oikeudenmukainen osuus globaalista hiilibudjetista. Ja kysessä oli kuitenkin satojen miljardien arvoinen potti rahaa, josta meiltä ei edes kysytty.

Arvoisa puhemies! Energiateknologia on murroksessa, mutta nykyinen teknologia ei ratkaise ongelmia, eivätkä siihen riitä luonnonvarat eikä kansalaisten kestävyys. Vetyteknologia, hiilidioksidin talteenotto, kuljetus ja varastointi, synteettiset polttoaineet — ne ovat kehittymässä mutta eivät ole vielä aikoihin teknis-taloudellisesti kypsiä ja mittakaavaltaan vaikuttavia.

Meidän tehtävämme tässä salissa on turvata kansalaisten elinmahdollisuudet ja ostovoima, huolehtia siitä, että elinkeinoelämä ja vientiteollisuus voivat hyvin, niillä on toiminta- ja kilpailukykyä. Ilmastolakia on muutettava. Tavoite on siirrettävä vuoteen 2050, ja Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

men tulee vähintäänkin tuplata hiilibudjettinsa. [Suna Kymäläinen: Kyllä siinä vaiheessa vienti romahtaa! Globaalit markkinat!]

Meillä on keskityttävä Suomen ja suomalaisten hyvinvointiin. Me emme voi iskeä itseämme nilkkaan, potkia itseämme polveen ja romauttaa itseämme turhan takia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.42 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Parhaillaan käynnissä olevassa YK:n ilmasto-kokouksessa on käytetty painavia puheenvuoroja ilmaston kuumenemisen vaikutuksista. YK:n pääsihteeri vetosi globaalin yhteistyön ja yhteisten ratkaisujen puolesta ilmastokriisin ratkaisemiseksi, jotta voimme välttää ilmastonmuutoksen katastrofaaliset vaikutukset. YK:n alaisen Maailman ilmatieteen järjestön uusimman raportin mukaan kahdeksan viimeisintä vuotta ovat olleet maailman tilastoidun ilmastohistorian kuumimmat. Tutkijoiden arvion mukaan maailman keskimääräinen lämpötila on noussut jo 1,15 astetta teollistumista edeltävään aikaan verrattuna. On selvää, että tarvitsemme kiireellisiä ja vaikuttavia toimia, jotta lämpeneminen saataisiin vielä pysäytettyä 1,5 asteeseen. Tällä hetkellä emme globaalisti ole 1,5 asteen polulla.

Arvoisa puhemies! Suomen päästöt ovat vähentyneet lähes kolmanneksen viimeisten 15 vuoden aikana. Tämä kehitys osoittaa, että ilmastotoimien tekeminen samalla hyvinvointia ja taloutta kehittäen on täysin mahdollista. Tuore ilmastovuosikertomus kuitenkin kertoo, että nykyiset toimet eivät riitä vaan lisätoimia tarvitaan. Viime vuonna Suomen kokonaispäästöt pysyivät lähes vuoden 2020 tasolla. Taakanjakosektorin päästöt vähenivät vuonna 2021, mutta päästökaupasektorin päästöt kasvoivat. Huolestuttava uutinen on Suomen hiilinielujen romahtaminen ja maankäyttösektorin muuttuminen ensimmäistä kertaa päästölähteeksi.

Päästäksemme ilmastolain mukaiseen hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä tarvitsemme hiilinielujen pelastuspaketin. Hiilinielun romahtamisen keskeisinä syinä ovat todennäköisesti kasvaneet hakkuumäärät ja metsien kasvun hidastuminen. Metsää hakattiin vuonna 2021 enemmän kuin edellisellä vuonna ja hakkuumäärä oli toiseksi suurin koko mittaushistorian aikana. Puuston kasvu on ollut hitaampaa kuin aikaisemmin on arvioitu, ja metsää on kaadettu entistä nuorempana. Tähän asti Suomen metsänielujen keskiarvo on ollut noin 20 miljoonaa tonnia suurempi, joten romahdus on merkittävä. Tällä on suuret vaikutukset ilmastopolitiikkamme perusteisiin. Kaikkia päästöjä emme pysty poistamaan, joten hiilinielujen pelastaminen on täysi välttämättömyys hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Maaperäpäästöjen vähentäminen on myös tärkeää nielujen vahvistamiseksi. Päästöjä voidaan vähentää nopeasti esimerkiksi turvepelloilla, suometsissä ja turvetuotantoalueilla. Tarvitsemme muutosta myös Suomen maatalouspolitiikkaan, jotta maatalousmaan hiilinielua saadaan kasvatettua. Kestävät viljelykäytännöt sitovat hiiltä viljelymaahan, ja näitä myös monet viljelijät jo ovat ottaneet käyttöön.

Loppuvuonna valmistuu hallituksen käynnistämä selvitys hiilinielujen romahtamisesta, ja ensi vuonna valmistuu selvitys metsälain uudistamistarpeista ilmastonäkökulmasta. Nämä selvitykset antavat hyvän pohjan hiilinielujen pelastusohjelman laatimiselle.

Arvoisa puhemies! Ilmastopäästöjen vähentäminen edellyttää luonnonvarojen kulutuksen vähentämistä. Tähän keskeinen keino on kiertotalous, jossa lähtökohtana on, että raaka-aineet pysyvät kierrossa mahdollisimman pitkään. Kiertotaloudesta on tehtävä talou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

temme perusta. Merkittävimmät kiertotalouden avulla saatavat päästövähennykset tapahtuvat tuotantotoiminnassa, kun neitseellisten luonnonvarojen käyttö ja valmistusprosessien energiantarve vähenevät. Lisäksi kiertotalouden toimintamallit vähentävät kulutuksesta johtuvaa hiilijalanjälkeä. Kiertotalouden strateginen ohjelma valmistui tammikuussa 21, ja ohjelman pohjalta valtioneuvosto hyväksyi periaatepäätöksen huhtikuussa 21. Kiertotalouden edistämishjelmassa asetettiin ensimmäistä kertaa määrällinen tavoite neitseellisten luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseksi. Tämän tavoitteen toteutumiseen tarvitaan elinkeinoelämä ja suomalaiset yritykset mukaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä muutama sana kuntien roolista Suomen polulla hiilineutraaliuteen: Kunnilla ja erityisesti suurilla kaupungeilla on merkittävä potentiaali tehdä ilmastotyötä. Valtion tukea tarvitaan niin joukkoliikennehankkeisiin kuin energiaremontteihin. Ympäristövaliokunnassa meillä on parhaillaan käsittelyssä ilmastolain täydennys, jossa edellytetään jokaiselta kunnalta ilmastosuunnitelman tekemistä. Monet kunnat näin jo tekevätkin, mutta nyt saamme kaikki kunnat tähän työhön mukaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen hillitseminen on aivan kriittistä kestävästä tulevaisuuden kannalta. Suomen on tässä työssä kannettava vastuunsa, ja sitä työtä hallitus tekee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

18.47 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme ilmastopolitiikkaa, ja on noussut esille tämä nykyinen ilmastosuunnitelma, mikä on nyt tulossa tässä. Ministeri Ohisalo tässä toi esille, että ehkä siinä vuodenvaihteen kieppeillä tarvitaan tällainen hiilinelujen korjaussarja, ja tässä äskeisessä puheenvuorossa nousi esille myös tällainen pelastuspaketti. Jotenkin mietityttää, mitä tavalliselle kansalaiselle tulee maksamaan semmoinen pelastuspaketti ja mihinkä se voi johtaa. Ei meillä kuitenkaan nyt tällä hetkellä oikeasti Suomessa ole ilmastohätätilaa, ei ole, vaan meillä on ihan energiahätätila ja meillä on ihan arjessa selviämisen hätätila ja myös sota täällä lähellä riehuu. Jotenkin tuntuu, että eikö voisi vähän höllätä näistä ilmastotavoitteista tämänhetkisen maailmantilanteen vuoksi.

Kyllä meidän Suomessa tarvitsee käyttää metsiä, myös talouskäyttöön. Meidän tarvitsee hakata metsiä, se ihan selvä asia, me eletään metsästä, ja me tarvitaan kotimaista lähiruokaa. Se on hyvä ilmastoteko, jos kotimaista lähiruokaa saataisiin kouluihin ja sairaaloihin ja muihin. Mutta liikennettä tarvitaan, ja siinäkin pitää olla järki kädessä. Me tarvitaan liikennettä, ja se ei voi maksaa ihan älyttömän paljon.

Jotenkin toivoisin, että huomioitaisiin se, että nyt ehkä ollaan haukkaamassa liian isoa palaa. Suomi on haukkaamassa liian isoa palaa verrattuna muuhun maailmaan. Eli jonkunlaista semmoista hillintää, niin että ei nyt ihan niin intohimoisesti tätä ilmastoasiaa vietäisi eteenpäin vaan ihan tätä arjessa selviämistä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Nyt tälle asialle tässä vaiheessa varattu aika on kulumassa umpeen. — Ministeri Ohisalo, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

18.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo: Kiitos, arvoisa puhemies! Asiaa todella riittäisi varmasti puhuttavaa pitkällekin. Ja ehkä yleisenä huomiona tästä ilmastopolitiikasta: Kun paljon kuuluu sitä puhetta, että tässä ei nyt olisi tarvetta tehdä näitä il-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

mastotoimia tai pitäisi pysäyttää vihreä siirtymä, [Petri Huru: Sinivalkoinen siirtymä tilalle!] niin on hyvä huomata, että tällä hetkellä se fossiilienergia — öljy, kaasu etunenässä — maksaa kaikista eniten. Monet kotitaloudet maksavat kallista fossiilienergiaa tällä hetkellä. Eikö näitä kotitalouksia kannata nimenomaan auttaa irti tästä kalliista fossiilienergiasta ja vieläpä fossiilienergiasta, joka hyvin usein on Putinin kaltaisten hallitsijoiden valtioista? Ja näillä fossiilituotoilla putinit, Putin ja hänen kaltaisensa hallitsijat, rahoittavat ihmisten tappamista. Eihän meidän kannata olla jumissa tällaiseen energiaan. Meidän kannattaa hankkiutua nyt mahdollisimman pian energiatasentaisiksi, energiaomavaraisiksi, [Petri Hurun välihuuto] ja oli hyvä kuulla perussuomalaisienkin puheenvuoroista, että tätä periaatteessa kannatetaan. Silloin ei kannata haaveilla uusiin fossiilisiin lähteisiin tukeutumisesta.

Ylipäätään jos emme torjuu ilmastomuutosta... Kun tiedämme, että ilmastomuutos etenee jo jatkuvasti, niin meidän pitää yhtäältä yrittää miettiä keinoja, joilla sopeudumme siihen — niihin vaikutuksiin, joita se nyt jo meille aiheuttaa — ja kuinka hidastamme ilmastomuutoksen etenemistä. Paraikaa on käynnissä Egyptissä kansainvälinen COP 27 -ilmastokokous, jossa pääministeri Marin on käynyt pitämässä Suomen puheenvuoron, ja ensi viikolla matkustan itse sinne ministeriosuuteen, jossa neuvottelemme sitten valtioiden kesken siitä, että pidämmehän kiinni tästä ilmaston lämpenemistavoitteesta, että emme päästä sitä karkaamaan käsistä. Valtiot ovat sitoutuneet Pariisin sopimuksessa siihen, että ilmasto voi lämmetä vain 1,5 astetta, ja tämä 1,5 astettakin tulee tarkoittamaan jo muutoksia meidänkin elämässämme. Emme ole varmoja siitä, riittääkö tulevana talvena lapsillemme lumileikkejä, riittääkö lunta ylipäätään. Tällaisista asioista on kyse. Mitä tapahtuu meidän elinolosuhteille ympäri maailmaa? Viljelyolosuhteet, kalastusmahdollisuudet häviävät paikoin, jos ilmasto pääsee lämpenemään liikaa. Meidän metsillemme ilmastomuutos tulee tekemään tuhoja: Tuholaiset lisääntyvät, puiden laatu voi aidosti heikentyä, jos meillä ei vaikkapa routaa ole maassa lainkaan — myrskytuhot kaatavat tällöin entistä enemmän puustoa. Kaikkea tätä sään ääri-ilmiöt tuottavat meille, ja meidän kannattaa nyt tehdä kaikkemme, jotta ilmastomuutosta aidosti torjutaan.

Samaan aikaan kun tämä tehdään, meidän pitää tukea ihmisiä arjessa, siinä arjen selviytymisessä ja pärjäämisessä. Tämä on keskeinen osa ilmastopolitiikkaa, ja tämä hallitus on korottanut perusturvan tasoa, pienimpiä eläkkeitä. Viimeiseksi tässä budjettiriihessä tänä syksynä päätimme useista eri tukimuodoista kalliiden energialaskujen kompensoimiseksi ihmisille.

Ja kun täällä sanottiin, kannattaako Suomen yksinään tehdä tätä, kannattaako Suomen asettaa näin tiukkoja päästövähennystavoitteita, niin itse asiassa lienee hyvä muistuttaa, että Ruotsilla, Saksalla, Isolla-Britannialla on kaikilla kunnianhimoisemmat päästövähennystavoitteet kuin Suomella. [Petri Huru: Löysempi aikataulu!] — Ei, kunnianhimoisemmat tavoitteet päästövähennysten osalta. — Eikö Saksa ole aikamoinen talousmahti, joka on katsonut, että on nimenomaan taloudenkin etu, että siirrytään mahdollisimman nopeasti irti fossiilisista? Näitä ratkaisuja janotaan maailmalla. Ihmiset haluavat ostaa kestävämpiä tuotteita. Vihreän teknologian tuotteita viedään maailmalle. Tässä on Suomelle loistava vientimahdollisuus, ja jo nyt kuulen kansainvälisten järjestöjen johtotasoilta, kuinka tämä Suomen hiilineutraaliustavoite on aiheuttanut erittäin positiivisen vastaanoton maailmalla. Valtiot katsovat meidän suuntaan. Valtiot kysyvät, miten me tämän teemme, ja meillä on osoittanut uusi tuore ilmastolaki, joka ensimmäistä kertaa paaluttaa lain tasolla hiilineutraaliustavoitteen ja sen jälkeen myös maailman ensimmäisen hiilinegatiivisuustavoitteen. Näistä otetaan mallia. Siitä otetaan mallia, että me saamme meidän teollisuuden eri sekto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

rit mukaan tähän työhön — poliitikot eivät yksin ilmastomuutosta pysäytä, vaan me tarvitaan yritykset mukaan, me tarvitaan järjestöt, kotitaloudet, aivan kaikki tähän mukaan, ja tämän takia työtä kannattaa jatkaa. Tämä on talouden etu, tämä on ympäristön etu, tämä on aidosti monella tavalla kestävä.

Jos nyt laistamme ilmastotoimista, luultavasti tulevaisuudessa tämänkaltaiset energiakriisit kurittavat meitä entistä pahemmin, entistä pidempään. Nyt kannattaa irtautua [Puhemies koputtaa] fossiilienergiasta nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.54.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.19.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

19.20 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ennakkotietojen mukaan maankäyttösektori muuttui vuonna 2021 ensimmäistä kertaa nielusta päästölähteeksi. Nielun muuttumisen päästölähteeksi arvioidaan johtuvan hidastuneesta puuston kasvusta sekä korkeista hakkuumääristä. Suomi ei siis ole matkalla hiilineutraalisuustavoitteeseensa 2035, ja lisätoimia erityisesti maankäyttösektorilla on pakko osoittaa. Tätä ja ilmastojohtajuutta ja ehkä selkärankaa pitää kyllä peräänkuuluttaa nyt COP-ilmastokokouksen aikana, kun samaan aikaan Suomen hiilineutraalisuustavoitetta toivotetaan kansainvälisenä menestystarina. Hiilineutraalisuustavoitteeseen on päästävä meidän itsemme vuoksi mutta myös siksi, että sanat ja teot eivät voi olla ristiriidassa loputtomiin.

Koska kyse on myös metsäpolitiikasta, kestävästä hakkuutasoista ja metsänhoidon tavoista, on tässä selkeä linkki myös eilisen ja tämän päivän ennallistamiskeskusteluihin, joita kyllä olen seurannut melko surullisena. Sekä hiilinielujen romahtamisessa että ennallistamisessa on kyse samasta suomalaisesta luonnosta, jota on ryhdyttävä kohtelemaan kestävämmiin. Tätä vaatii sekä luontokadon pysäyttäminen että hiilinielun korjaaminen. Elinympäristöjen on oltava elinvoimaisia vielä tuleville sukupolville, ja ennallistamisesta hyödynnämme me itse.

Tuntuu välillä, kun kuuntelee tämän salin keskusteluja, varsinkin eilen ja tänään, ettemme elä tässä salissa samassa todellisuudessa. Luontokato osana ekokriisiä on aikamme suurin eksistentiaalinen uhka. Ennallistaminen ja hiilinielujen korjaaminen on elintärkeää suomalaisen luonnon elpymisen kannalta.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on sitouduttu hiilinielun vahvistamiseen useassa kohdassa, ja nyt se on romahtanut. Toimia siis tarvitaan liikkeelle, vaikka onkin jo tämän eduskuntakauden loppu. Ja jos ministeri vielä olisi ollut täällä paikalla tai olisin ehtinyt sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2022 vp

hen keskusteluun, kun hän oli täällä paikalla, niin olisin kysynyt juuri näiden toimien perään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Jukka pois-
sa. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

19.22 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! En tiedä, onko tämä nyt sitten illan viimeinen puhe, kun tässä salissa ei muita näytä enää juurikaan olevan kuin itse, mutta minä mietin, kun tulin tänne saliin aiemmin tässä iltapäivällä ja kuulin edustaja Lulu Ranteen puheen, että omakin kielenkantani tässä heräsi.

Suomessa varustamot, autontuojat, myyjät, vientiteollisuus, logistiikka-ala ja niin edespäin ovat sitoutuneet omin toimin edistämään tätä tavoitetta, joka on sidottu tähän vuoteen 2035.

Vientiteollisuus taistelee globaaleilla markkinoilla, ja hiilijalanjäljellä on kilpailutilanteessa äärimmäisen tärkeä, kaikkea määrittelevä tehtävä, ja se on sen edellytys, että hiilijalanjälki ei ole suuri. Uusi teknologiakin on meille myös uusi mahdollisuus, ja siinä on myös työpaikkoja mutta myös vientiteollisuudelle uusia elementtejä mukana.

En ymmärrä, kun täällä edustaja Ranne totesi, että miksi potkia itseään ja Suomea nilkoihin. Juuri se toiminta sen mukaisesti, mistä edustaja Ranne täällä puhui, on sitä omille nilkoille potkimista. Jos kaikki meidän toimijakenttämme tekevät paljon töitä sen eteen, että olisivat kilpailukykyisiä ja pärjäisivät, toisivat työpaikkoja Suomeen, niin miksi me poliitikot pyrkisimme sitten sabotoimaan toimia, joita kentän omat sitoutumistoimet ovat olleet?

Sitten huomaan, että ilmastotavoitteiden saavuttaminen ylipäättänsäkin edellyttää esimerkiksi autokannan uusiutumista. Vaikka me puhuisimme uudesta bensiinillä käyvästä autosta, niin se uusi auto saastuttaa 40 prosenttia vähemmän kuin kymmenen vuotta vanha auto. Meillä on Suomessa yksi Euroopan vanhimpia autokantoja, ja sen vuoksi esimerkiksi liikenteen kokonaisverouudistuksella tulisi katsoa niitä mahdollisuuksia, miten ihmiset voisivat hankkia uusia autoja lisää, ja näin saadaan myöskin uudempia autoja käytettyjen autojen markkinoille. En puhu nyt pelkästään sähköistymisestä vaan ylipäättänsäkin autoilusta.

Tämä ilmastokertomus tulee myös meille liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Itse asiassa olemme ottaneet tämän jo tänä päivänä ennakkokäsittelyyn.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.